

Foto 1. Anton van Woerkom met een Boa constrictor tijdens de Slangendag van 2014 in Houten.
Photo1. Anton van Woerkom with a Boa constrictor at the Snakeday of 2014 in Houten.
Foto/Photo: Jennifer Geerlings.

INTERVIEW MET ANTON VAN WOERKOM

INTERVIEW WITH ANTON VAN WOERKOM

Ruud de Lang

Anton van Woerkom (foto 1) is een van de oprichters van de Europese Slangenvereniging, waarvan hij tot op de dag van vandaag lid en actief betrokken is gebleven.

Het ontstaan van de Europese Slangenvereniging en *Litteratura Serpentina*

In 1941 werd in Nederland de Nederlandse Vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde *Lacerta* opgericht. *Lacerta* had en heeft tot doel het verzamelen en uitdragen van kennis over inheemse en buitenlandse reptielen en amfibieën, die in terraria worden gehouden of zich in de vrije natuur bevinden. Binnen deze vereniging ontstond op 12 april 1980 een groep mensen met een eigen bestuur, die zich specialiseerde in slangen, de zogenaamde 'Doelgroep Slangen'. Het doel van deze groep was ook het verzamelen en uitdragen van informatie, maar nu alleen van slangen. Bovendien was ze van mening dat specialisatie en het uitwisselen van kweekresultaten via een tijdschrift een positief effect zou hebben op het terugdringen van de wildvang van slangen.

Anton was hierbij een van de initiatiefnemers. De eerste bestuursvergadering was op 13 oktober 1980, waarbij onder anderen ook Pieter Stoel en John van der Pols aanwezig waren. Op deze vergadering besloot het bestuur zich de 'Nederlandse Doelgroep Slangen' te noemen en ook een eigen slangentijdschrift uit te geven in de Nederlandse taal, genaamd *Litteratura Serpentina* (LS), of in de volksmond het 'Slangenblad'. Het eerste exemplaar van LS verscheen al in november 1980 (foto 2).

Vanaf het begin was deze doelgroep een groot succes, met veel leden uit binnen- en buiten-

Ruud de Lang

Anton van Woerkom (photo 1) is one of the founders of the European Snake Society, of which he has remained a member and actively involved to this day.

The origin of the European Snake Society and *Litteratura Serpentina*

In 1941 the Nederlandse Vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde 'Lacerta' (Dutch Society for herpetology and terrarium keeping 'Lacerta') was founded in the Netherlands. *Lacerta* had and still has the aims to collect and disseminate knowledge about native and foreign reptiles and amphibians, which are kept in terrariums or in the wild. Within this Society, a group of people who specialized in snakes was formed on April 12, 1980 the so-called 'Doelgroep Slangen' ('Dutch Snake Society') with its own board. The aim of this group was also to collect and disseminate information, but now only about snakes. In addition, they believed that specialization and the exchange of breeding results through a magazine would have a positive effect on reducing the capturing of snakes from the wild.

Anton was one of the initiators. The first board meeting was on October 13, 1980, at which, amongst others, Pieter Stoel and John van der Pols were also present. At this meeting, the board decided to call itself the 'Nederlandse Doelgroep Slangen' ('Dutch Snakes Target Group') and also to publish its own snake magazine in the Dutch language, called *Litteratura Serpentina* (LS), or popularly the 'Slangenblad' ('Snake Magazine'). The first issue of LS appeared in November 1980 (photo 2). From the start on, this snake society was a great success with many members from home and abroad, to the dismay of *Lacerta*, which lost members because of this. The chair-

land, dit tot ongenoegen van *Lacerta*, dat hierdoor leden misliep. De voorzitter van *Lacerta* poogde met een compromisvoorstel de doelgroepleden binnenboord te houden, maar dat werd op de bestuursvergadering van 11 december 1982 door zijn eigen *Lacerta*-bestuur afgewezen, waardoor de doelgroep vanaf dat moment automatisch gescheiden werd van *Lacerta* en een zelfstandige vereniging werd.

Vanaf 1983 werd vanwege het groeiende aantal buitenlandse leden ook een aparte Engelstalige editie uitgegeven. Maar in 2002 werd om kosten te besparen besloten dat beide edities zouden worden samengevoegd, met op iedere pagina links de Nederlandse en rechts de Engelse tekst. De buitenlandse leden en de Engelse taal zijn voor de vereniging altijd erg belangrijk geweest, omdat er daardoor ook heel veel artikelen uit het buitenland werden ingestuurd.

Anton maakte samen met Pieter Stoel statuten en een huishoudelijk reglement, die op 12 december 1984 notarieel werden vastgelegd. Hierdoor werd de informele Nederlandse Doelgroep Slangen een formele vereniging. Op 1 juni 1990 vond, vanwege de steeds verder gaande internationalisering, nog een statutaire verandering plaats, waarbij de naam van de doelgroep werd veranderd in 'Europese Slangenvereniging / European Snake Society'.

De bijdragen van Anton van Woerkom aan de Europese Slangenvereniging en *Litteratura Serpantium*

De Europese Slangenvereniging (ESV) is Anton veel dank verschuldigd voor zijn grote bijdragen aan de vereniging. In de eerste plaats natuurlijk voor al zijn inspanningen die nodig waren voor de oprichting van de ESV en het opzetten van een tijdschrift. Maar ook voor de voortreffelijke wijze waarop hij vanaf 1980 hoofdredacteur van *LS* was, want hij verzamelde een hele groep Nederlandse en Engelse redactied medewerkers om zich heen die de artikelen vertaalden. Het was een hele klus om elk *LS*-nummer samen te stellen. Daarvoor werd een IBM-bolkopschrijfmachine gebruikt, waar-

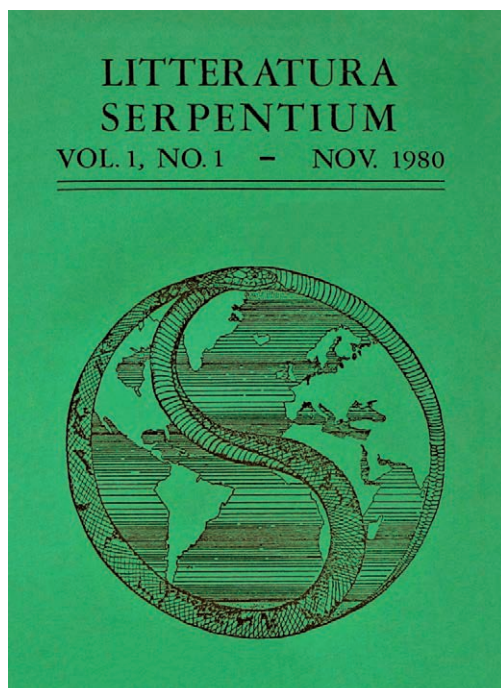

Foto 2. Voorblad van het tijdschrift *Litteratura Serpantium* van november 1980, het eerste uitgegeven nummer.

Photo 2. Cover of the magazine *Litteratura Serpantium* of November 1980, the first published issue.

man of *Lacerta* tried with a compromise proposal to keep the snake society members on board, but that was rejected by his own *Lacerta* board at the board meeting of December 11, 1982, as a result of which the snake society was automatically separated from *Lacerta* and became an independent society from that moment on. A separate English-language edition was also published from 1983 due to the growing number of foreign members. But in 2002, in order to cut costs, it was decided that both editions would be merged, with the Dutch text on each page on the left and the English text on the right. The foreign members and the English language have always been very important to the society because a lot of articles were sent in from abroad as a result.

Anton drew up statutes and household regulations together with Pieter Stoel, which were notarized on December 12, 1984. As a result, the in-

Foto 3. Anton van Woerkom 20 jaar oud met een Python bivittatus.
Photo 3. Anton van Woerkom 20 years old with a Python bivittatus.

mee door het wisselen van het bolletje ook cursieve tekst kon worden getypt. De teksten werden dan op een lichtbak gemonteerd, zodat de juiste twee pagina's naast elkaar stonden, en op Anton's werk bij de Universiteit Utrecht kon de oplage worden vermenigvuldigd. Daarna werden de stapels pagina's naast elkaar op de rand van de tafel gelegd, zodat van elke stapel een vel kon worden verzameld. Tenslotte ontstond hiermee een compleet boekje. Dat werd dubbelgevouwen, en met een stalen naald prikte Anton dan drie gaatjes in de rug, zodat hij de boekjes daarna met naald en draad met een brocheersteek kon inbinden. De oplage van het eerste nummer was 75 boekjes, dus met het inbinden daarvan was Anton wel even bezig. Het aantal leden groeide echter naar 242 aan het eind van de eerste jaargang. En omdat het handmatig inbinden van de boekjes met zulke grote aantallen niet meer te doen was, werd het inbinden daarna op een nietapparaat gedaan bij een copyshop, waar een van de leden werkte. Om de drukkosten omlaag te brengen, werd een tweedehands tafel-offsetmachine aangeschaft, waarmee het nu mogelijk was de boekjes met een groepje zelf te drukken, de pagina's te verzamelen, te vouwen en te nieten en daarna naar de leden te ver-

formal 'Nederlandse Doelgroep Slangen' ('Dutch Snake Society') became a formal society. On June 1, 1990, due to the ongoing internationalization, another statutory change took place, whereby the name of the society was changed into 'Europese Slangenvereniging'/'European Snake Society'.

The contributions of Anton van Woerkom to the European Snake Society and *Litteratura Serpentina*

The European Snake Society (ESS) is much indebted to Anton for his great contributions to the Society. In the first place, of course, for all his efforts that were required to set up the ESS and to set up a magazine. But also for the excellent way in which he was editor-in-chief of *LS* from 1980, because he gathered a whole group of Dutch and English editorial staff around him who translated the articles. It was quite a job to compile every *LS* issue. For this purpose an IBM spherical typewriter was used, with which italic text could also be typed by changing the sphere. The texts were then mounted on a light box so that the correct two pages were next to each other, and Anton's work at Utrecht University could be used to multiply the print run. Then the stacks

Foto 4. Anton 31 jaar oud met zijn terraria. Foto M. Rienks.

Photo 4. Anton van Woerkom 31 years old with his terraria. Photo M. Rienks.

zenden. Gelukkig waren er altijd wel vrijwilligers te vinden die daarbij wilden helpen.

Er zijn van Antons hand ook veel artikelen in *LS* verschenen. Die publicaties gaan over het houden van slangen, overzichten met door de leden gehouden en gekweekte slangen, de wettelijke bepalingen die daarmee te maken hebben, terrariumbouw, het kweken met slangen, voedertips en ook boekbesprekingen. Grappig is een artikel van Anton over fruitetende slangen in de eerste jaargang uit 1981. Dat gaat over een doodgerechten esculaapslang (*Zamenis longissimus*, toentertijd bekend als *Elaphe longissima*), waarvan uit de darmen vijftien kruisbessen puilden. Dit artikel wordt nog steeds af en toe aangehaald in de Franse literatuur over de esculaapslang.

Vanaf 2012 tot op heden vervult Anton de functie van secretaris in het bestuur van de ESV. Daarnaast heeft hij in de afgelopen vier jaar van alle sinds 1980 verschenen nummers van *Litteratura Serpentina* pdf's gemaakt. Hij vond het namelijk belangrijk dat de artikelen die in al die jaren zijn gepubliceerd beschikbaar blijven voor alle liefhebbers die op zoek zijn naar informatie. Deze pdf's zijn te vinden en gratis te downloaden van de website www.snakesociety.nl van de ESV onder het menu 'Jaargangenoverzicht'. Dit is niet alleen een overzicht van alle tot op heden verschenen nummers, maar het bevat ook de inhoud van al die nummers, plus een zoekprogramma dat het mogelijk maakt om op auteur of op andere trefwoorden uit de titels te zoeken. Het blijft voor ieder nieuw uitgegeven nummer van *Litteratura Serpentina* een tijdrovend werk om dit steeds weer bij te houden.

De Europese Slangenvereniging, *Litteratura Serpentina* en de Slangendagen in de loop der jaren

De ESV heeft in de loop der tijd een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Bij de oprichting in 1980, nog onder de naam 'Nederlandse Doelgroep Slangen', bedroeg het aantal leden 23, maar een jaar later was dit al gestegen tot 242, met een rap groeiend aantal buitenlandse leden. Daarna is er een periode geweest

of pages were placed side by side on the edge of the table so that one sheet could be collected from each stack. Finally, this resulted in a complete booklet. It was folded in half, and with a steel needle Anton poked three holes in the spine, so that he could then bind the booklets with needle and thread with a broaching stitch. The edition of the first issue was 75 booklets, so it took Anton quite a while to bind these. However, the number of members grew to 242 at the end of the first year. And because manual binding of the booklets with such large numbers was no longer possible, the binding was then done with a stapler at a copy shop, where one of the members worked. To reduce printing costs, a second-hand table-offset machine was purchased, which now made it possible to print the booklets by a group of people, to collect the pages, fold and staple them, and then send them to the members. Fortunately, there were always volunteers who wanted to help.

Many articles by Anton have also appeared in *LS*. Those publications concern the keeping of snakes, overviews of snakes kept and bred by the members, the legal provisions related to this, terrarium construction, breeding, feeding tips and also book reviews. Funny is an article by Anton about fruit-eating snakes in the first volume from 1981. It is about a dead aesculapian snake (*Zamenis longissimus*, at the time known as *Elaphe longissima*), of which 15 gooseberries protruded from the intestines. This article is still cited occasionally in the French literature on the aesculapian snake.

From 2012 to the present, Anton fulfills the position of secretary on the board of the ESS. In addition, he has created pdf's of all issues of *Litteratura Serpentina* since 1980 over the past four years. He thought it was important that the articles published over the years remain available to all enthusiasts who are looking for information. These pdf's can be found on and downloaded free of charge from the website www.snakesociety.nl of the ESS under the menu 'volumes overview'. This is not only an overview of

Foto 5. Het *Bothriechis schlegelii* vrouwtje in Anton's terrarium.
Photo 5. The *Bothriechis schlegelii* female in Anton's terrarium.

dat er zelfs meer dan achthonderd leden waren. En nu, veertig jaar later, is het aantal leden teruggelopen, net als bij veel andere liefhebbersverenigingen, tot een stabiel aantal van ongeveer 235 in de laatste jaren, waarvan 170 in Nederland en 65 in het buitenland. Ieder najaar organiseert de ESV een Slangendag. In het begin werden op die dag interessante lezingen georganiseerd en waren er een paar dierenwinkels met een stand met slangen. Maar omdat er rond 1995 bleek dat er nauwelijks nog mensen naar de lezingen kwamen luisteren, werden deze afgeschaft. De Slangendagen zijn vanaf het begin een schot in de roos geweest. De eerste Slangendag op zaterdag 17 oktober 1981 werd door circa honderd mensen bezocht en dat aantal groeide in een paar jaar naar zo'n driehonderd, waardoor de ruimte waarin de Slangendag plaats vond ook steeds moest worden aangepast. Eerst waren dat de gebouwen van de Universiteit Utrecht, namelijk het Botanisch Lab, daarna

all issues published so far, but it also contains the content of all these issues, plus a search program that makes it possible to search by author or other keywords from the titles. It remains a time-consuming work for each new issue of *Litteratura Serpentina* to get this up to date.

The European Snake Society, *Litteratura Serpentina* and the Snakedays over the years

The ESS has undergone enormous development over time. When it was founded in 1980, still under the name 'Nederlandse Doelgroep Slangen' (Dutch Snake Society)', the number of members was 23, but a year later this had already increased to 242, with a rapidly growing number of foreign members. After that there was a period when there were even more than 800 members. And now, 40 years later, the number of members has fallen, as with many other enthusiast societies, to a stable number of about 235 in recent years, of which 170 in the Netherlands and 65 abroad.

Foto 6. Het *Bothriechis schlegelii* vrouwtje en mannetje parend in het terrarium.
 Photo 6. The *Bothriechis schlegelii* female and male during copulation in the terrarium.

het Tandheelkunde gebouw en vervolgens het Diergeneeskunde gebouw. Maar in 1995 was het aantal bezoekers al opgelopen tot meer dan drieduizend, en vanaf die tijd worden de Slangendagen steeds in het daarvoor zeer geschikte Expo Houten georganiseerd. De laatste tien jaar komen er steeds ongeveer 2500 bezoekers per jaar uit heel Europa en daarbuiten, een formidabel aantal.

De slangen van Anton van Woerkom

Als jongen was Anton al geïnteresseerd in hagedissen en kikkers. Maar slangen maakten meer indruk op hem, omdat zijn vader, die als militair in Indonesië was geweest en daarna ook in Suriname had gewoond, spannende verhalen vertelde over zijn ontmoetingen met slangen in de jungle. Toen Anton twintig jaar oud was verzorgde hij een *Python bivittatus*. (foto 3). Maar eenmaal op zichzelf wonend, hield hij verschillende *Elaphe*-soorten, kleine Europese adders en kleine boa's, zoals *Eryx* en *Lichanura* in zijn terraria (foto 4).

Na een slangloze onderbreking van een aantal jaren bouwde hij een terrarium waarin hij een soort ging houden die hij al jaren op het oog had: *Bothriechis schlegelii*, Schlegels groefkopadder uit Midden- en Zuid-Amerika. Hij kocht van twee verschillende kwekers een jong vrouwtje en een jong mannetje *Bothriechis*

Every autumn a Snakeday is organized by the ESS. In the beginning, interesting lectures were organized on that day and there were a few pet shops with a snake booth. But because it turned out around 1995 that hardly any people came to listen to the lectures, they were therefore abolished. The Snakedays have been a hit from the start. The first Snakeday on Saturday October 17, 1981 was attended by about 100 people and that number grew to about 300 in a few years, which meant that the space in which the Snakeday took place had constantly to be adjusted. First it was held in the buildings of the University of Utrecht, namely the Botanical Lab, then the Dentistry building and subsequently the Veterinary Medicine building. But by 1995 the number of visitors had already risen to more than 3000, and from that time on the Snakedays are always organized in the very suitable Expo Houten. The last ten years there have been around 2500 visitors each year from all over Europe and beyond, a formidable number.

The snakes of Anton van Woerkom

As a boy, Anton was already interested in lizards and frogs. But snakes impressed him more because his father, who had been in Indonesia as a soldier and also had lived in Suriname, told exciting stories about his encounters with snakes in the jungle. When Anton was at the age of 20 he took care of a *Python bivittatus*. See photo 3. But once living on his

schlegelii en kweekte ze op tot volwassenheid. Deze dieren hebben zich daarna tweemaal voortgeplant (foto's 5 en 6).

Vroeger werd gepropageerd om, in verband met het gemakkelijk schoonmaken de terraria kaal en hygiënisch te houden, met slechts een klimtak en een omgekeerde bloempot. Maar bij deze slangen heeft Anton geprobeerd ze met een natuurlijker inrichting zo veel mogelijk de gelegenheid te geven om zich tussen de beplanting terug te kunnen trekken als ze daar behoefte aan hadden. Anton is af en toe wel eens gebeten door niet-giftige slangen, maar nooit door een gifslang. Ooit is hij door een *Python sebae* eens flink in de neus gebeten. Op dit moment houdt Anton even geen slangen, omdat hij vaak naar het buitenland gaat, en de zorg voor zijn gifslangen niet aan zijn gezin wil overlaten.

own, he kept various *Elaphe* species, small European vipers and small boas such as *Eryx* and *Lichanura* in his terrariums (photo 4).

After a snake-less interlude of several years, he built a terrarium in which he would keep a species he had in mind for years: *Bothriechis schlegelii*, the eyelash pitviper from Central and South America. He bought a young female and a young male *Bothriechis schlegelii* from two different breeders and raised them to adulthood. These animals then reproduced twice (photos 5 and 6).

In the past, it was propagated to keep the terrariums bare and hygienic for easy cleaning, with only a climbing branch and an upturned flower pot. But with these snakes, Anton tried to give them with a more natural design as much opportunity as possible to withdraw between the plants if they needed to.

Anton has occasionally been bitten by non-venomous snakes, but never by a venomous one. He was once vigorously bitten in the nose by a *Python sebae*. At the moment Anton does not keep snakes because he often goes abroad and does not want to leave the care of his venomous snakes to his family.

Translation into English by the author

Enkele artikelen van Anton van Woerkom / Some articles by Anton van Woerkom

- Woerkom, A.B. van, 1981. Fruit etende slangen / Fruit eating snakes. *Litteratura Serpentina*, 1(4): 139-142.
- Woerkom, A.B. van, 1984. Kweekresultaten / Breeding results: *Elaphe obsoleta rossalleni*. *Litteratura Serpentina*, 4(1): 29-30, English Ed. Vol. 4(1): 28-29.
- Woerkom, A.B. van, 1986. Behandeling en nazorg van een maag-darmontsteking bij jonge *Elaphe subocularis* en *Elaphe helena* / Treatment and after-care of young specimens of *Elaphe subocularis* and *Elaphe helena* suffering from gastro-enteritis. *Litteratura Serpentina*, 6(1): 32-43, English Ed. Vol. 6(1): 31-41.
- Woerkom, A.B. van, 1987. Kweekresultaten / Breeding results: *Vipera ursinii renardi* - Spitssnuitadder. *Litteratura Serpentina*, 7(4): 167-168, English Ed. Vol. 7(3): 102-103.
- Woerkom, Anton van, 2013. De bouw en inrichting van een paludarium voor kleine boomslangen / The construction and decoration of a paludarium for small tree snakes. *Litteratura Serpentina*, 33(2): 77-106.
- Woerkom, Anton van, 2017. Het opkweken van jonge *Bothriechis schlegelii* / Raising juvenile *Bothriechis schlegelii*. *Litteratura Serpentina*, 37(3): 121-132, 136.